

№

швий: 16 Ianuarie 1830

АДВИНА РОМЖНЬСКЪ

ГАЗЕТЬ ПСЛАНИКО АДМИНИСТРАТИВЪ АНТЕРДАЛЬ

ТУРКІЯ

НУприндерѣ ферманълъй дат дин партѣ Султанълъй ла 1 Декемврї кэтрѣ Вицирѣл Алиш паша, губернаторъл де акъм ал провинції Чермен акърѣа капиталъ есте Адріанополе.

„ Фінд къ пачѣ сау Ѣкіет Ѣтрѣ амѣ Ѣналтѣ поартѣ ши къртѣ Ръсаскѣ, ѿдікърндулсагъ поронкѣ кэтрѣ Міенѣ Вици паша де доѣзъ тюри, фостула камакан де Адріанополе, лаз Ѣдаторит а Ѣтребънцатоатемъсюриле, касъ Ѣдуплеще пе тоате раєлие моаметанѣ ши не моаметане, лжквтори Ѣнайдріанополе ши Ѣлокъриле дипин прецирѣ, че фъскрѣ къ прине де арміа ръсаскѣ, ши пентрѣ ачата мълци дин ачай лжквтори се стрѣ мътасе пе Ѣлокъри, акъм съсе Ѣтоаркѣ ла касвле лор, ши съсе апъче ՚ѣркш де обичнъита лор мъстрие, афіерсіндъсе прекъм май Ѣнаните лжквтори пъмънтулъй, Ѣдвестрїй (Хърничей) ши негодълъй, ши аша вѣцънди линеши ши Ѣ паче съпѣ Ѣмбрирѣ Ѣмпэрѣтѣшѣй меле мърий. Нуй Ѣдоалк къ нымитула сау схрѣйт алѣка дъпк къвѣнца ачелора, НУ тоате ачесте аз аүвнѣ ла ՚ѣдълнострѣ къ ՚ѣнїй дин раєле лжквтори Ѣн Адріанополе ши ՚ѣн алте ՚ѣмвенингѣ ՚ѣнчутурى, тжрѣбрїй ши сате, карїй ՚ѣн ՚ѣмараѣ ՚ѣз-

боюлъй арфилъкрат Ѣ противъ даторїй лор сале, ши пентрѣ ачѣста Ѣсокотинцѣ къ вор аве чертажр дин партѣ Ѣналтѣ меле Порци арфи къпринши де фрикъ.

Лисе адивърѣл естекъ поартѣ ши амѣ ачайта влжндецѣ стѣ ՚ѣврѣ дескисе пентрѣ ада ачелора ертаре, карїй аратѣ кънцѣ пентрѣ ՚ѣкътеле грешале ши пентрѣ кариле сироагъ де ертаре, че афарѣ ՚ѣ ачѣста стапхнирѣ отоманъ ՚ѣн привириѣ мнѣтчитобарѣ пачъ карѣ сау Ѣкіет аз дат амнистїе тѣтъзор раєлиор де кариле ни есте ворба. Дреїт ачам тоате апъкъриле ачстор раєле ՚ѣремѣ ՚ѣзъбоюлъй, орѣ ՚ѣче кип арфифост севор ՚ѣгропа ՚ѣн ѿ вечникѣ ՚ѣттаре ши нимине пентрѣ ачеле нуссева съпъне вредней черчечтажр. ՚ѣкредициндъй къ ՚ѣн ՚ѣмараѣ ачестей ертари, ՚ѣнкът севор цине декрѣдѣца ши старѣ къвѣнчобасѣ ՚ѣней раєле, амѣ доринцѣ есте: ка Ѣнalta нодстрѣ поартѣ съсе ՚ѣделепничаскѣ Ѣгот кипъл асигъра линищѣ ши бъна питречире а ачелора.

шин ՚ѣмараѣ амѣ ՚ѣмпэрѣтѣскѣ воинцѣ есте касъ фачацѣ ачастѣ Ѣналтѣ поронкѣ ши доринцѣ кънонкѣтѣ раєлиор меле де тоатѣ старѣ, карїй се афлѣ съпѣ ՚ѣвострѣ дирегъторїе, пре карїй вор ՚ѣнот кипъл авеций ай линиши ши али ՚ѣсъфа кредитнцѣ, ՚ѣдъкъндулъй ла ачеїа асѣ ՚ѣделепничи прекъм ши май наните къ лжкв-

рѣ пъмжитълъй, кълъкарѣ мъестрѣй лорши анегоцълъйши принтоате пътинчоасе-де мнжлоаче въ сиргънци амъ къпата вънъ къвънтарѣ ачелора.

Раюа дин тот къпринълъмъпързїй меле есте бънълъ челъкърединцат скътиреи тоастре дѣкътре жисъш дъннедес.

Ачѣста фїндаша оръ кѫт де прор-тибъ арфи даторїлоръ үней раеле апъка-риле үнора дин ачѣшти панъ чецинъ рес-боюл, пентръ ҳарълъ мжнѣтоадрѣй пъчъ карѣ акум саъ ҳкїет, ниминѣ дин а чїа ничъ акум ннчъ ҳн вїиториме съ нъ фїе съпъши вредней распъндеръ, ши ҳкѫт къ статорничїе воръ ржмнне ҳсфера дато-рийлоръ ши астърдѣй де раїе нау асете-де вредирихъ ничъ дин партѣ ҳналтей меле порцъ ничъ дин партѣ дигрътодри-и-лоръ локълън; Кътоате ачестѣ тот зе-ш датъ ли венци фаче үнора ка ачелора ҳїщт, къ ѹй сжн датори асе аратта къно-скътой кътре аратата мѣ ҳмпързѣскъ ҳдъраре ши ла оръ каре окажюн съ а-ртеприм фаптѣ мълцъми-рѣ къвънчоасъ дин партѣ лоръ.

Дечй үнинъ вой къ амѣ ҳналтѣ ши-немързинитѣ воинцъ есте, съ апъкацъ-чершътеле мъсбрѣй, ка раео пентръ карѣ се ворбеше дѣкътре нимине оръши чине ар-фи ҳвїиториме ничъ ҳтрукип сисе ас-прѣскъ, арепт ачѣста венци сиргъни алъка дъпъ мадъл май със воробит.

Саъ скрие ла ҳчепътълъ лъній Сема-кълодир ҳн анълъ 6цирѣй 1245 дѣкъ ла 1 дѣкемврие 1829.

МАРѢ БРИТАНІВ

Съскрисоаре дин партѣ Домълъй Ходгон дела Алцир ҳн Африка скрие-ла 1 юнїе. Ворбеше деспре попорълъ а-фриканъ нъмит Фелата: Ачѣшти сжн чѣ май пътерникъ нацїе ҳн мижлокълъ Афричей, але кърода пъмжитъри жнкъ нъ сжн къносъте географилоръ, Фелачий сжн прекъм съпари ачїй чи ау ҳнтеме-йт ҳнсъдан (тот мижлокълъ Афричей) ш ма-ре ҳмпързїеши кънъмикъ мржърирѣ ау пътът фзптъи ачастъ пътерникъ нацїе ҳтребиле челе мари але политичириеи Африкане, ачѣшти се нъмескъ дѣкътре

Негре Фїелата ՚ръ ՚и жисъши се нъмескъ Фелани, Ачѣшти ка ши Тъарикътѣ сжн ржпиторѣ де оаменъ ши фържторѣ де Нетри спре ай фаче скави ши анегоца къ джншїй, пела ржълъ Сенегалъ ши Гам-бїа сенъмескъ Фъланши ՚въл акърора семи-цие се ՚тингдѣ дела марѣ Атлантикъ пы-нъла марциниле Дарагърълъй, карїй ворбескъ претътинднне ачѣш лимбъ.

Газета Месацъ де шамбръ ՚шїинца-зъ: къ дона Марїа кржаса Портъгалії фїика ՚мозратълъй де Бразилъ арфи а үнис ла Рїоанеиро ՚нде саъ прїимит къ тоагъ чинстѣ къвънчоасъ үней ՚вверене.

Газета ՚видо де Тълон ՚шїинца-зъ дела 19 декемврие къ арфи сосит ла Марсѣлїа 2500 оставш францъзецъ ՚н-търнжнда-се дела ՚зпедициа дин Мореа.

Журналъ де ՚еба ՚иче: се паре къ ՚крединцаре къ принцълъ Сакен-ко-бърг къмнатълъ краюлъ Енглтерїй арфи къпътат воннцеле челоръ трей пътерий ис-кълнтоадре трактатълъй де Дондон пено-тръ афи краю ՚Гречѧ.

Россїя пентръ сиргънца че аратъ Фран-цъя ՚нтръ афаче Мореа не отжната ՚р-фи ՚тъдътий де плинъ ՚пътерничирѣ ла ачѣстѣ але це-ре шиньй де асе минъна чиневъ, къ министерїа Францъзаскъ де астъзъ къ проптимисис ба прїими пе принцълъ Сакен-ко-бърг кандидатълъ архи-аукальй Велинктон.

О ПЛАНІЯ

Ли Спанїа ՚нкъдии Зилелебъ Каролъ ал 4 ле саъ ՚търодъс асе фаче лъпту къ таъри ՚надинъ ՚търъшаций, дечй лато-те сърбъри челе мари ՚търъши спре ача-та ՚хотъртъкъ адънжнда-се краюл къ тоа-тъ къртѣса асеминѣ мълцимѣ попорълъ ՚нтрън царкъ фжътъ пентръ ачест фелю де лъпте, ՚циюлъ кърълъ сжн трепте къ ла-вице, ՚карилъ се ошацъ адънарѣ, ՚аржъ-ли-мижлокълъ царкълъй се ՚мфъцоашъ пер-соанеле че азъ асе лъпта къ таърий, ач-е-шъй лъптутори фоарте въргат ши мжндрѣ ՚мбржкаций, ՚нній сжн кълзрѣ ՚ръ ал-ций пе-цос ши ш атреа сингърѣ персоан-жънгътториул таърълъй ши къпите-иа лъп-туторилоръ, дъпъ ачѣста слободина-се сълбатикъл таър ՚царкъ се ՚къндрѣ де-

аджнъл қалжтцій, жл әнгжимълж къ стфбрій рошій педестрашій, ши ән-сфхршит жл жынгіе къпітеніа лъпта-рилор нұмит Магадор.

Дела 17 декемвріе се скріе дин Мадрит: къ ерій съвереній адекж краюл ши тәнзіра, көзіңе принцеса Кристина де Наполи, пентрұ акріа әнсоцире къ краюл де Спанія саъ ворбит әфоиле тәркіте але алб: пелжнгз але гәтиге привірій де Біоа скрбзрій кънчнгій, саъ аflat ши да шләптк де тажрі, да карж ера по-фтиге ш мұлациме де персоане әскіннате. Мұлакимъ публикұлай че ета пе динафа-рх неғінд лъсатж әназұнтарұ ши пентрұ ачкета олацұл чел мәре ал царкұ-лай фіннд дешерт әмфажоша штристъ-прибалк, краюл кариле юбеще віошіа ау подончит әнсбш асе ліса фієшіе кареле къ словобоженіе әлазұнтарұ.

АМБРИКІ

Самъел Пач, че оарнек ән катаректұл де Ніагара, (сөз албина ром: но бо) нұ саъ бұкбрат мұлтк време де ачкетж слава. Вржнда амай черка ш датз съ-рітұра катаректұлай, шаъ гәсит мор-мажтұл әнтржиса, ши привіторій, ау симцит аче дүрере де анда май веде Ә-шинд әрзш афарз.

Формарұ деспре алкэтұрға Планетей ноа-стрем. олони, иш арбози. Ачесте қалждитұрій де мұнций алкэтұрға предынг коажа чѣ тареда планетей ноастре; къичи оры шикжт де мәре есте аджнчимъ әнкарж саъпұттут погорж омұл, тотұши ачкетж аджнчиме съ аналогиесе кътэрд әїметрұл пәмжнтулай (*) ка ш хұратіе съпцире асбара үндей глоб, алкэрдіа әїметрұ аре 8 декаметре Француз-

(*) Бжиле челе май аджнчий, че съций пә-нжастыз, сжнг ән Божеміа ла Күтен-берг, ши ау ш аджнчиме де 3056 үрме. Әїметрұл събосіа пәмжнтулай аре 1716 ши әкваторұл съб әржулай аре 5400 ми-ле географиче; де үнде тоатж фаца пә-мжнтулай аре 9,281,910 ми-ле пәтраге. ш ми-лж географика аре 3,912 стжнжиний.

ші (кала 50 стжнжиний). Дечи үсебе афлз майдепартे ши дин че съ алкэтұрға междуда Планетей ноастре, иш пұттем ши Минтѣ оменікк саманж ҳипотездұрій (ә кипдирий) песте хотарғас къношинцей са-ле, асеминғ ши аинғ ау үрмат ас-фаче. Веститұл нағұралыст контеле Бұфон, міеуда пәмжнтулай жасокотіше афи ш ма-теріе арек съб үгірз; алцій әнкіпұрғеск ән сжнбл пәмжнтулай арз, ши алцій әрзш үнфок венчик дин акріялжкәре тәлкъ еск ши илбұннириле әлаканиче. Да ачен-сге ши але мұлғ съб май пәции ни-мерите ҳипотездұрій асбара міеудаудай ши а әнкіпұрғеск пәмжнтулай нострұ, ау пәттүт да причинж старж лай әнсбш, карж әмфажошаудау силниче скимбзрій де майнаинте ши әксипирий. Къичи кът де мәри скимбзрій ау пәттимит пәмжн-тул нострұ, съ доведеشه динтұр ачкета, къ песте тот локж ши жисбш пе вәрвұ-риле челе май әналте амнцилор ношрі съ дескопж әмпетрий де скойче ши але-те віетзи де мәре. Іша дар, ачтіа че саъ аflat ш диніорж ән аджнчла о-кеди, саъ скос ла үскат әтәрмәтжанды-сз ән пәрциле челе май әналте але пә-мжнтулай; тәлбеле дар съ фи фост ш време, үнде апеле ау ақопіріт фаца пә-мжнтулай ши әрзш мұнций чий май ә-надцій.

Апой афлж ән мәлітұріле ши страп-тұріле мұнцилор дин пафтж де мәдз-ноантег, әмпетрий апраджкетұрій де мәрі ши үскатұрій дин пәрциле де мә-дззій, ән време кънда әчеле де амбиди праджкетұрій әмпетриите де ла мѣдз ноап-тенж съ афлз. Ба әнкж ән пәрциле де мѣдз ноапте а Сиберіей, ла малбріле үндей апе че съ варсж ән Дена, саъ аflat скелетзл үндей ринокірос әмбржат къ тоатж піелж къ әмшшице де бине, сферкбры ши алтеле. Де сар креде а-кұма, къ ачесте фіарз ау тәрзит одини-орж ән цәриле үнде съ гәсеск әмшши-циле лор, апой пәрциле ачеле ржай де астаж ау тәрбзит съ айбж ш диніорж ш климж фербинте, фіннд къ ачесте фіа-рз нұ май пәции ши астаж нұ пот тәки-ничий към,ничий аш гәси ҳрана лор ән цәриле әгезате. Апой де үнде саъ

пътът еж Урмезе ѿ аша къ тотъл ским-
варе а клиней? поате не апърат прин
ѡ старе скимбатъ а пъмжнълъи вагръ
саоре; ѿ че аж пътът фи причина а-
честей скимбари? Вистон ар фи ръспунс:
ън комет.

Аша дар май де креътът есте къ ачесте
ръмшице де вѣтъцъи де маре ѿ скат
а пирцилор де амѣзъзи, саъ стръмъ-
татъчеле демѣзъноапте прин ѿ некаре
де аре, каре пърчегжна дела амѣзъзи
опре мѣзъноапте аж ръпит тоате къ сине
че аж рѣжмпинат ла мѣзъзи, ѿ але
стръмътатъ ѿ пърциле мѣзънопцей.
Ачеста къ атжта есте май вредник де
крединцъ, къчъи съ рѣтемъдъзъ пе лъхъи
аминте, къ ланцъриле мънцилор че съ
лътина дела мѣзъзи спре мѣзъзъ ноапте
ши дела ръскрит спре апъе аратъ Урме
нещерсе де ѿ склиникъ ѿ вълънире, аша
аратъ хотаръл Сиберіей деспре амѣзъзи
сърпътъръ де мънци къ склиниче ѿ вълъ-
нире ѿ аместекъръ де оасъде Елефаций.
Ачеста сокотинцъ конглъсеще ѿ скълъ
шъинцъриле въкилор скриптъръ, акро-
фа поменире съ потривеще ла тоате но-
роаделе ясіатиче.

Ачеста фелю де скимбари пе пъмжнъ видем
ши астъдъи ѿ парте. адекъ марѣ сър-
пъ ши мънжнцъ не рѣчетатъ цермъръ ѿ съ-
катълъи, ачъм че нървеше де ѿ парте,
мътъ ла алта, оръ гръмъдеще ѿ адъ-
чимилене сале скоцинъ вадъръ, инсъле
ши мънци. Прин ачеста стръмтори-
дъсе съ стръмътъ апа дин локъл съзъ-
чел въкъ, трече адесе песте хотарълеса-
ле, ѿ арънкъ писте ораше ѿ сате.
Юн време къндъ темелъ ѿ чѣ пърситъ
съ фаче лъкаш оаменилор ѿ добитоаче-
лор; ѿ нкъ пътъмъ ѿчекъ поетъл: „аколо

ънде поате одинъоръ съ ѿнъца ѿ дар
търнъриле ѿ гъцилор, плащеще ажъмъ ко-
рабя пе вълъриле челе скрате, ѿ ѿнде-
шах арънкътъ скарюл мрежа, паще ас-
тъдъи пъсторюл ѿ ръмеле сале,, Да ачеста
недаъ довеъзъ ѿ историите; чейвекъ поме-
нисъ ѿ инсълъ марѣ Атлантида че ската
ла апъсъл Афричей ѿ океанъл Атлантикъ,
ной афлъмъ астъдъи ѿ локъл ѿ ѿ гръмъ-
дире де и ѿ слемичъ (инсълиле канаріей)
ши ну пътъмъ дехътъ ачиче, къ ачесте инсъ-
ле скът нъмай ръмшицъ але ачелъи
марѣ инсъле Атлантидей. Ачеста фел
де скимбари съ факъ ѿ пафтешн прин въл-
кане. Херкъланъл, Помпей ѿ Оте-
бія одиноаръ боращ ѿ флорите саъ ѿ гроб-
пат прин асеминъ исбъкнири, тършъи
прин ѿтремъре де пъмжнъ съ акъфъндъ
мънци, боращ ѿ оамени, ѿ ръсар
апе дин нъхъ иъвоаръ.

Дин къпринсъл ачелор маїсъсъзисе съ ви-
диръзъ ѿ ръмтоареле?

1 Пъмжнъл, дълъ къвънъл ѿ войа чеълъи
прѣ ѿналт ну саъфъкът фаръ де оржнъдъя-
лъ, дар дълъ леци статорничите; пе-
дънъсл саъашъзат стратъръ нъхъ, ѿ пен-
търъ міеъзълъи дин лъшнъръ ну пътъмъ
хотаръ нимикъ.

2 Къзъ фост ѿ време ѿнде фаца съвъко-
жа пъмжнълъи ажъ фост акоперитъ де ма-
ре, ѿ тършъ саъдескоперит де адънса.

3 Къчъ май марѣ парте де пължнтеши вѣ-
тъцъ чесъ афлъ ѿкоаче ѿ ѿкооло ѿ
пътърите, на тързит ла локъл ѿ цара
ънде съ дикопър астъдъи. ѿнът саъ стръ-
мътатъ прин ѿ силиник потоп дела амѣзъ-
зи спре мѣзъноапте.

4 Къ пъмжнъл построи ажъ пътимит си-
личе скимбари, дин каре ѿ парте ѿ ас-
тъдъи пътимееще.

А Ф О Р И З М Б

Недеждъ! Есте висълъ челоръ Трежъ.

СОБОВРАДІИ МВТВОРОДОГИЧВ.

Въса	Събървачъи	/ Калдомесор	Гребомесор	Старъ ѿрълъи
15	инъарие диминъца ла 8 ч	19 —	29 - 5	негърос
Да 17	инъарие Соареле ръсаре ла 2 ч. 40 м	амѣзъзи вине да 7 ч. 20 м		